

Solyom Sándor linómetszete, X3

1890-ben testvére, Kossuth Lujza meglátogatta a Jogakadémiát, ahol a fogadáskor azt tapasztalhatta: "sehol úgy nem szeretik Kossuthot, mint Patakon". Az ifjúság 1892-ben emléktáblával jelöli meg a házat, amelyben joghallgatóként lakott, 1894-ben, a nagy temetésen pedig Patak jogáshallgatói küldöttséggel képviseltették magukat és hat hetes gyászt fogadtak. A város 1895-ben "a modern magyar állam megteremtőjének" emlékére Kossuth Alapítványt létesít, 1902-ben születésének

Imre századik évfordulóján nagy ünnepséget szerveznek. A pataki ifjak is részt vettek 1904-ben a pesti nagy Kossuth-ünnepségen, ahol sírjára a pataki vár faláról szedett borostyánlevelekből font koszorút helyeztek el. A pataki Jogakadémia tanácstermében pedig elhelyezik Deák Geyza tanár-festőművész Kossuthról készült festményét.

Sárospatak mindmáig vállalja Kossuth örökségét. Amikor 1951-ben a kommunista diktatúra megszüntette a Teológiai Akadémiát, majd 1952-ben államosították a Református Kollégiumot, a régi tanári kar még keresztülvitte, hogy az iskola híres Angol-internátusát Kossuth Kollégiumnak nevezzék el.

Az iskolakertben 1973-ban felavatták Kossuth Lajos szobrát, *Marton László* szobrászművész alkotását. Pár évvel ezelőtt pedig két volt pataki diák közbenjárásával és segítségével a Chichagoban élő, szintén volt pataki diák, a nagy műgyűjtő *Szathmáry Lajos* a pataki Rákóczi Múzeumnak ajándékozta híres, sok száz darabból álló Kossuth-relikvia gyűjteményét.

A pataki ifjúság legnagyobb ünnepének, március 15-ikének középpontjában mindig ott áll Petőfi mellett Kossuth alakja is, mint eszménykép. Ezt fejezi ki a pataki diákoknak az a levele is, amit még Turinba írtak Kossuthnak: "Életének minden pontja a legnagyobb fényben el nem érhető, de követésre méltó példaként áll előttünk!". Érthető ezek alapján, hogy a kisgrafikákon, a személyre szóló ex libriseken is oly gyakran idézik alakját és szellemét.

Mayer József

IN MEMORIAM VARGA MÁTYÁS

A magyar színházművészet kiemelkedő alakja, a kiváló grafikus, díszlettervező, keramikusművész, Kossuth-díjas, Kiváló Művész, Szeged város díszpolgára, a Kisgrafika Barátok Körének egykori elnöke, *Varga Mátyás* életének 92-ik évében eltávozott az élők sorából.

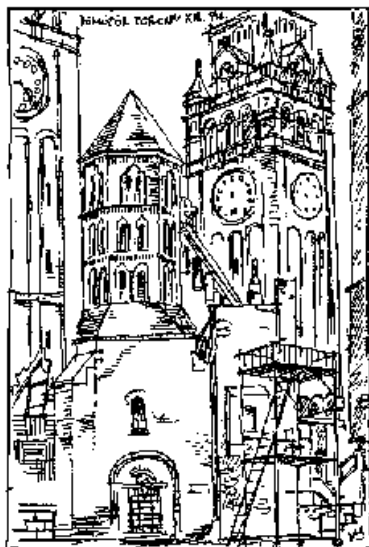
Budapesten született 1910. december 1-jén. Iparos édesapja szigorúan nevelte, de a gyermek Mátyás a ferencvárosi Koppány utcai lakásban fel-felmászva a diványra, gyakran gyönyörködött a falon függő festményben, Kézdi Kovács László sejtelmes színekben pompázó, ködös parkot, fákat és rózsabokrokat ábrázoló képében, amit édesanyja kapott nászajándékba. Vonzalmát a képekhez, de különösen a színházhoz az is befolyásolhatta, hogy a mama gyakran elvitte magával a Városi Színház és a Király Színház előadásaira.

A Gyáli úti polgári iskola pedagógusai jó érzékkel ösztönözték képességei kibontakozását. Edvi Illés Jenőttől és Hofbauer Károlytól elsajátította a rajzolás és a festés alapismereteit és tizennégy évesen már az önképzőkör díszletfestője. Ehhez édesanyjától is kap eszmei és gyakorlati segítséget: a konyhában együtt ügyeskedik össze a díszletelemeket.

Az Iparművészeti Főiskola díszítő-festő osztályában folytatja tanulmányait, ahol olyan kiváló osztálytársai vannak, mint *Fery Antal* grafikus, *Márk Tivadar* jelmeztervező, *Gyarmathy Miklós*, aki később a Folies Bergeres művészeti vezetője lett Párizsban, és *Tóth*

Szt. Antal. Varga Mátyás linómetszete, X3

Varga Máttyás rajza

szobrászművész, aki majd Amerigo Totként lett világhírű Olaszországban. De tanárai is a szakma legjobbjai voltak: *Haranghy Jenő, Helbing Ferenc, Sándor Béla, Stein János és Varga Nándor Lajos.*

Varga Máttyás 1930-ban érkezett Szegedre, a Klebelsberg Kunó kultúrpolitikájával kiemelt és kitüntetett városba, ám 1935-ben már Budapesten lett a Nemzeti Színház díszlettervezője, sőt a Városi, a Belvárosi, az Operett, a Madách és a Vígshíznak is tervezett díszleteket. Majd 1941-től a Kolozsvári Nemzeti Színházban, három színházi évadon át, száz színdarab díszleteit tervezte és valósította meg. A Szegedi Szabadtéri Játékokkal 1939-ben egy életre szóló szerelem és kapcsolat kezdődött számára, amit Hont Ferenc rendezővel indítottak el. Ezekről a nyarokról, a közös munkáról és a közös élményekről az egy ideig velük dolgozó Fery Tóni bátyánk is szívesen beszélt.

A háború után csak 1959-ben indultak újra a szegedi nyári fesztiválok. Ettől kezdve már személyes élményeink vannak, szegedieknek, olyan feledhetetlen előadásokról, mint Madách: Az ember tragédiája, Erkel operái, Verdi, Mascagni, Puccini, Bizet, Strauss, Lehár, Kacsóh és Kodály halhatatlan művei, amelyek díszleteit Szegeden mind Varga Máttyás álmodta a színpadra, s amelyekben a látvány és a mondanivaló szerves egységet alkotnak. Mindenkit lenyűgözött, hogy például a Dóm mennyre része lett díszleteinek. Erről

zódhet, ha Szegeden meglátogatja azt a kiállítást, amelyet Matyi bácsi és felesége, Anna asszony kitartó fáradozással hozott létre a Bécsi-körúti három szintes Színháztörténeti Kiállítóházban. Itt mondta egyszer Gregor József operaénekes, hogy Varga Máttyás díszletei között könnyebb énekelni, mert például sokat segít egy-egy jó helyen elhelyezett lépcső is. Ezt maga Matyi bácsi így fogalmazta meg: "A jó díszlet nem csupán kellemes látványt akar kelteni, hanem építészeti és képzőművészeti eszközökkel alkalmat teremt a jó színpadi játékra, a darab szellemét és céljait szolgálva."

Am ő nem csak kiváló díszlettervező, hanem remek grafikus, réz- és fametsző és kerámikus is volt. Profizmusát, magas szintű művészi tehetségét bizonyítják a múzeumban kiállított festményei, metszetei, grafikai és kerámiai. Kerámia-figurái jó humoráról is vallanak, cserépkályhája csempéin pedig magyar történelmi személyiségeket formáz meg, egészen a kalandozások korától kezdve.

Legutóbb Szegeden 1985-ben az Orvosi Egyetemen, 2001-ben pedig a Somogyi Könyvtárban rendeztem műveiből élményt nyújtó kiállítást. Mert utolsó napjainig folyamatosan alkotó művész volt. A díszleteivel készült számos magyar film is őrzi a nevét. A millenniumi megemlékezések során lelkes segítőtársa volt Nemeskürty Istvánnak. Magas mesterségbeli tudását, a "nagyérdemű" szolgálatát ismerték el azzal, hogy örökös tagja volt a szegedi és a budapesti Nemzeti Színháznak.

Attól kezdve, hogy 1937-ben megkapta a Párizsi Világkiállítás ezüstérmét, tulajdonosa volt minden jelentős művészeti és állami díjnak, végül 1993-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjével tüntették ki. Embersége, alázata példa mindnyájunk számára. Szeged város saját halottjának tekinti.

Nyugodt, kedves egyéniségét, beszélgetéseink és találkozásaink emlékét megőrizzük szívünkben és emlékezetünkben.

Szepesváriné Rácz Mária

2001. Somogyi Könyvtár: Varga Máttyás kiállítás